

התפתחות במיכון החליבה

לגבי דגמים אלה. להלן אניא כמה פרטים על ציוד "מהפכני" זה.

צומת בעל קיבול גדול יותר

יצרנים מסויימים טוענים שדרוש צומת גדול מהמקובל עד כה כדי שיקלוט את החלב הנחלב במהירות ותימנע "שטיפת הפטמות" בחלב ש- אינו מורחק די מהר מתוך הצומת. אמנם נכון ששטיפת פטמות כזו מהווה סכנה לבריאות ה- עטינים, אולם יש לזכור שנפח הצומת ערוך ביחס מסויים לדגם המכונה. מתברר שבדגמים אשר לגביהם מומלץ צומת גדול יותר, נחלבים כל ארבעת הרבעים ביחד, או שיחס היניקה להפסקה בהם הוא 1:2 ואף 1:3; מכאן, שכמות החלב הנחלבת בהם בבת-אחת גדולה מזו שבמ- כונות המקובלות בארץ. במכונות המקובלות אצ- לנו נחלבים הרבעים לסירוגין, ב-2 קבוצות, ויחס בין יניקה לבין הפסקה הוא בערך 1:1; בשל כך לא יביא עמו צומת מוגדל יתרון כל- שהו במכונות שלנו. כן הוכח בניסויים שאין שחר לטענת הייצרנים שצומת מוגדל מקצר את משך החליבה. כן גם לגבי מהירות הרחקת ה- חלב מהגביעים ומהצומת יש יתרון חשוב לקומ- ביין בעל-צנצנות לעומת הקומביין החולב ישר לצינור. כדי להבטיח זרימת חלב מאקסימאלית רצוי לקדוח בצומת המקובל במשקים רבים ב- ארץ (אלפא-לאוואל קומביין דגם אחרון, צומת נירוסטה 77 ל7 א ברו) חור בעל קוטר שלא ל- מעלה מ-0.8 מ"מ בחלק האחורי, קרוב לפקק הגומי. במקרה זה צריכים לשמור על רמת ווא- קום כללית של לא פחות מ-35 ס"מ בקו הוואקום. צומתי אלפא-לאוואל בעלי ברו מחדירים מעט אוויר ואין צורך בקדיחת החור.

יניקה שונה ברבעים הקדמיים והאחוריים

דגם מסויים של מכונה אמריקאנית חולב את הרבעים האחוריים זמן רב יותר מאשר הרבעים הקדמיים. מובן מאליו ששוני זה במשך החליבה נובע מהפרשים בכמויות החלב שבחלק האח- רי הקדמי של העטין. כידוע נחשבת חלוקת

מטרת ביקורי בשבדיה בחודש אוגוסט 1963 היתה לברר בתברה אלפא-לאוואל אילו שאלות טכניות שנתעוררו אצלנו וללמוד על כמה עניי- נים עקרוניים, הקשורים בציוד החליבה והפ- לתו, המעסיקים אותנו בזמן האחרון. לפיכך שמחתי להיפגש עם אחד האנשים המרכזיים, העוסק בחקר בעיות החליבה המיכאנית, ד"ר ק.א. קלאסון, מהפקולטה לחקלאות באוניבר- סיטת אופסלה; ד"ר קלאסון נתמנה זה עתה מנהל המחקר במימשק בקר חלב.

לאור הפירסומת הרבה בעתונות מקצועית להמצאות שונות במיכון החליבה הייתי מעוניין באופן מיוחד לשמוע דעתו של חוקר בלתי תלוי, העוסק שנים רבות בשטח זה. ד"ר קלאסון ציין קודם כל שרוב הדברים המתפרסמים, ובייחוד בארה"ב, מתייחסים לחליבה "ישירה לצינור" — (pipeline milking), ולא לחליבה לדלי מיטל- טל, או לצינצנת של קומביין. מבחינה זו אנו שריים במצב טוב, כי אין כמעט אצלנו חליבה ישירה לצינור. חלק ניכר של אותן הבעיות, עליהן מצביעים כיום בעבודות רבות, מכון למיתקנים של חליבה ישירה לצינור, כגון — נפילת הוואקום בשעת החליבה, תנודות ברמת הוואקום המופעל על הפטמות, רורבה של וואקום וכו'. לאור עובדה זו עלינו להתייחס בזהירות לממצאים ותוצאות מחקר שונות בבואנו להסיק מסקנות לגבי הציוד המקובל אצלנו, כל חישובי "ההספק והתצרוכת" צריכים להיות מכוונים לציוד שלנו, הם שונים לגמרי מהחישובים לציוד המקובל בארה"ב. המותאם לחליבה ישירה לצינור.

כן מזהיר ד"ר קלאסון שלא להיגרר אחר שינויים מהפכניים ופזיזים בציוד. חלק ניכר של אותם התידושים, המוצעים והמופצים כיום בקוליקולות ע"י חברות שונות, טרם עמד ב- ניסיון המעשה. בשבדיה נערכו ניסויים והשוו- אות בדגמים רבים, וביניהם גם באלה שגומרים עליהם את ההלל ש"יצילו" כביכול את בריאות העטינים; תוצאות הניסויים האלה אינן מאש- רות כלל ועיקר את היתרונות, שמכריזים עליהם

עטין מתאים. היחלבות הפרה מושפעת מגורמי סביבה ומהמורשה. מובן מאליו שאת גורמי הסביבה השליליים שבמימשק חייב ויכול כל אחד לחסל, ואשר לגורמים התורשתיים, יש להבחין בין אלה הקשורים במערכת העצבים (תגובת הפרה לטיפול מסוים) ואלה הקשורים במבנה העטין ותיפקודיו הפיסיולוגיים שיהיו מתאימים מבחינה אידיאלית לחליבה מיכאנית, וזאת אפשר להשיג רק ע"י סלקציה מתוכננת. סלקציה שתושחת על מבנה עטין בלבד אינה מספיקה, כי חשיבות רבה נודעה דווקא לתכונות הקשרות במערכת העצבים. עלינו להחדות שטרם ניתנה תשובה ברורה לשאלה „איזהו העטין הר"י אידיאלי לחליבה מיכאנית". האם זהו העטין הנחלב בקלות יתר במשך 3 דקות? השאלה נשארת פתוחה ומצפה לפתרון.

חליבה נכונה. שמחתי לקבל גם מד"ר קלאסון אישור מלא לשיטת החליבה, עליה אנו ממליצים, שעיקרה הם:

הכנה — עיסוי העטין, ניגוב, הוצאת צלי-פים — 30—40 שניות;

הרכבת הגביעים — כעבור 1—2 דקות מתחילת ההכנה;

עיסוי העטין לפני הרחקת הגביעים — כ-20—30 שניות, לפי הצורך, ובטרם נפסקת זרימת החלב;

גמירה ביד: אין להנהיגה קבע אלא להיזקק לה במקרים מיוחדים.

לסיכום

ברצוני לציין ששיחתי זו עם ד"ר קלאסון מחזקת בי את דעתי שאין לצפות לתחליף מיכאני לחולב המנוסה והמסור. כל החידושים, עליהם אנו שומעים כל כך הרבה, יש להתייחס אליהם בזהירות; אין תרופות פלא ואין ציוד פלא! במ"ק לחפש את הישועה בציוד חדיש יותר, מוטב להקדיש תשומת-לב רבה לחליבה נכונה וטיפול יומיומי תקין בציודנו הקיים.

חי הברון, ה.מ.ב.

חלב בעטין לפי היחס של 60% בחלק האחורי ו-40% בחלק הקדמי כנורמאלית, אולם יחס זה של 4:6 אינו תואם את קצב המהירות של החליבה; מול היחס של 4:6 לגבי כמויות החלב עומד השוני במהירות החליבה על היחס 5.2:6. יתר על כן, אין כל הוכחה שבגלל כמות החלב הקטנה יותר ברבעים הקדמיים, נגרמות דלקות עטין ברבעים אלה דווקא; במעקב אחר אלפי פרות נתברר שמרובים יותר רבעים אחוריים נגועים מאשר קדמיים, 54% אחוריים לעומת 46% קדמיים. ד"ר קלאסון אינו מייחס כל חשיבות שהיא ליחס מסוים בהתמשכות החליבה של הרבעים הקדמיים לעומת זו של האחוריים, כי בתצפיות שנערכו לא נתגלה שום יתרון לנורמה זו או אחרת.

ביטנה בעלת „קוטר קטן" (narrow-bore liner)

הרבה מדובר כיום על ביטנה זו והיא זוכה בהתעניינות מיוחדת בין הפריטים של מכונת החליבה, אולם גם ל„חידוש" זה עלינו להתייחס בזהירות ולא לסמוך על הבטחות הייצרנים. יש להניח, שבתנאים מסוימים, כשהציוד וגם החליבה יתואמו, יתגלה יתרון בביטנה הצרה, אם כי אין לצפות ממנה לתיקון מהפכני. אך יש להכיר בעובדה שהרבה דגמים הולכים ומותאמים לביטנה צרה ובקרום יופיע ודאי גם דגם של אלפא-לאוואל שיצויד בה. בקשר ל„שיכלול" זה ארשה לעצמי הערה: התרשמתי מהמגע עם אנשי אלפא-לאוואל, שעל ייצור הר"י דגם בעל ביטנה צרה הוחלט מטעמים מסחריים בעיקר, כיוון שחידוש זה הפך אצל כמה חברות ל„מסמר" התעמולה המסחרית ומן ההכרח הוא שגם בידי אלפא-לאוואל יימצא דגם כזה למכירה!

בריאות העטינים

ד"ר קלאסון הדגיש ששום מכונה, ותהיה זו המשוכללת ביותר, לא תבטיח בריאות עטינים אם לא יישמרו 2 תנאים: האחד — עטינים מתאימים לחליבה מיכאנית והשני — ביצוע חליבה תקינה.